

๑๒๐ ปี
ชาตกาล
พุทธศาสนิกะ

ภาษาคน ภาษาธรรม

พุทธศาสนิกะ

ภาษาคน ภาษาธรรม

พุทธศาสนิกบุ

คลิกสั่งซื้อได้ที่นี้

@booktime

คำปรารภ

ภาษาคน ภาษาธรรม เล่มนี้ เป็นการรวมธรรมเทศนา และปาฐกถาธรรม ๓ วาระ ของท่านอาจารย์พุทธทาส เรื่องแรก ภาษาคน ภาษาธรรม แสดงเมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๐๙ เรื่องที่ ๒ เรามากินเวลากันเถิด แสดงเนื่องในวันขึ้นปีใหม่ ๑ มกราคม ๒๕๑๐ ที่สวนโมกขพลาราม ไซยา เรื่องที่ ๓ เป็นปาฐกถาธรรม วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๒๒ ในหัวข้อ ธรรมะ ในฐานะสิ่งที่ต้องศึกษาทั้งโดยภาษาคน โดยภาษาธรรม

ทั้ง ๓ เรื่องแม้ต่างวาระ แต่เป็นการกล่าวถึงเรื่องเดียวกัน คือความหมายที่แตกต่างระหว่างคำคำเดียวที่ใช้

กันในภาษาที่คนส่วนใหญ่รู้จัก ใช้เป็นภาษาพูดโดยทั่วไป กับความหมายในภาษาของธรรมะ เช่น คำว่า มรรค ผล นิพพาน สวรรค์ อบาย กรรม ฯลฯ คำเหล่านี้หรือแม้แต่คำ ธรรมดาๆ อย่าง พ่อ แม่ เพื่อน กิน เล่น ตื่น หัวเราะ ร้องเพลง ในภาษาธรรมะก็มีความหมายที่แตกต่าง มีคนจำนวนไม่น้อยเข้าใจเพียงความหมายในภาษาโลก หรือภาษาคนที่ ใช้กันตามปกติ ท่านจึงปรารภว่า นี่เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้คน ไม่สามารถเข้าใจธรรมะอันลึกซึ้งได้ เพราะไม่เข้าใจความ หมายที่แท้จริงของคำคำนั้น

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องทำความเข้าใจทั้ง ภาษาคนและภาษาธรรม เพื่อเป็นฐานในการศึกษาธรรมะ ขึ้นสูงๆ ขึ้นไปอีก สำนักพิมพ์สุขภาพใจ ในฐานะผู้พิมพ์ เผยแพร่ผลงานของท่านอาจารย์พุทธทาสมากกว่า ๔๐ ปี นับตั้งแต่ปีเริ่มก่อตั้ง (๒๕๒๕) เป็นต้นมา ในวาระครบรอบ ๑๒๐ ปีชาตกาลพุทธทาสภิกขุ (๒๔๔๙ - ๒๕๖๙) ทาง

สำนักพิมพ์จึงจัดทำหนังสือเล่มน้อย กะทัดรัดนี้ขึ้น ด้วย
ความตั้งใจให้พกพาสะดวก ตัวหนังสืออ่านง่าย ให้เป็น
หนังสือติดมือ ธรรมะติดใจ ใช้ได้ทันเวลา และหวังให้ภาษา
คน ภาษาธรรม เล่มนี้ เป็นหนึ่งในประตูเปิดสู่การเรียนรู้
ธรรมะของทุกๆ คน

สำนักพิมพ์ สุขภาพใจ

๔ ธันวาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

ภาษาคน ภาษาธรรม	๑๕
คำว่า “พุทธ”	๒๒
คำว่า “ธรรม” หรือ “ธมม”	๒๕
คำว่า “สังฆะ” หรือ “พระสงฆ์”	๒๗
คำว่า “ศาสนา” หรือ “พระศาสนา”	๒๘
คำว่า “ทำการงาน” หรือ “การงาน”	๓๑
คำว่า “พรหมจรรย์”	๓๔
คำว่า “นิพพาน”	๓๕
คำว่า “มรรค – ผล”	๓๗
คำว่า “มาร”	๓๙

คำว่า “โลก”	๔๑
คำว่า “ชาติ” หรือ “ความเกิด”	๔๓
คำว่า “ความตาย”	๔๕
คำว่า “ชีวิต”	๔๕
คำว่า “คน”	๔๗
คำว่า “พระเจ้า” หรือ “พระเป็นเจ้า”	๔๘
คำว่า “อบาย”	๕๐
คำว่า “นรก”	๕๐
คำว่า “สัตว์เดรัจฉาน”	๕๑

คำว่า “เปรต”	๕๒
คำว่า “อสุรกาย”	๕๓
คำว่า “สวรรค์”	๕๖
คำว่า “น้าอมฤต”	๕๗
คำว่า “สุญญตา”	๕๙
คำว่า “ความหยุด”	๖๓
คำว่า “แสงสว่าง”	๖๖
คำว่า “ความมืด”	๖๘
คำว่า “กรรม”	๖๙

คำว่า “ที่พึ่ง” หรือ “สรณะ”	๗๑
คำว่า “หัวใจของพุทธศาสนา”	๗๒
คำว่า “กิน”	๗๔
คำว่า “นอน”	๗๖
คำว่า “ตื่น”	๗๖
คำว่า “เล่น”	๗๗
คำว่า “นางฟ้า”	๗๘
คำว่า “หญิงกับชาย”	๗๙
คำว่า “สมรส”	๘๐

คำว่า “พ่อแม่”	๘๒
คำว่า “เพื่อน”	๘๓
คำว่า “ศัตรู”	๘๔
คำว่า “ของเหม็นคาว เหม็นเน่า”	๘๕
คำว่า “การหัวเราะ”	๘๖
คำว่า “ร้องเพลง”	๘๗
คำว่า “การเต้นรำ”	๘๘
คำว่า “ยิ่งเดินจะยิ่งไม่ถึง”	๙๐
คำว่า “การส่งเสียง”	๙๑

เรามา “กิน” เวลากันเถิด	๙๕
คำว่า “คน”	๙๘
คำว่า “ว่าง”	๙๙
คำว่า “อบายทั้งสี่”	๑๐๐
คำว่า “เวลา”	๑๐๓
คำว่า “ความไม่ประมาท”	๑๐๙
คำว่า “กัฏกินเวลา”	๑๑๓
คำว่า “ปีใหม่ ปีเก่า”	๑๑๕

ธรรมะ ในฐานะสิ่งที่ต้องศึกษา ทั้งโดยภาษาคน และโดยภาษาธรรม

๑๒๙

- พระพุทธเจ้า • พระธรรม • พระสงฆ์ •
- ศาสนา • พระเจ้า •
- โบสถ์ วิหาร พระเจดีย์ ต้นโพธิ์ •
- อบายภูมิ สบายภูมิ •
- ความเกิด • นิพพาน •
- ความสุข • บุญกุศล • ทาน •
- สิ่งเสพติด • วรรณะ๔ •
- ขาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ •

ต้องรู้ธรรมะทั้งภาษาคน ภาษาธรรม
จึงจะแก้ปัญหาได้

๑๕๗

ภาษาคน ภาษาธรรม

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส
อปฺปมตฺโต อุโฆ อตฺถเก อธิคฺคณฺหาติ ปณฺทิตไ
อตฺถาภิสฺมยา อีโร ปณฺทิตตติ ปวฺจจตี-ติ.

ธมฺโม สกฺกจฺจํ โสตพฺโพ-ติ.

ณ บัดนี้ ได้วิสันนาพระธรรมเทศนา เพื่อเป็นเครื่อง
ประดับสติปัญญา ส่งเสริมศรัทธา-ความเชื่อ และวิริยะ-
ความพากเพียร ของท่านทั้งหลายผู้เป็นพุทธบริษัทให้เจริญ

งอกงามก้าวหน้าในทางแห่งพระศาสนาของสมเด็จพระบรม
ศาสดา อันเป็นที่พึงของสัตว์ทั้งหลาย กว่าจะยุติลงด้วยเวลา

ธรรมเทศนาในวันนี้เป็นธรรมเทศนาพิเศษ ดังที่ท่าน
ทั้งหลายก็เห็นได้อยู่แล้ว อาตมาได้พิจารณาแล้ว ๆ เล่า ๆ
ว่า จะแสดงด้วยเรื่องอะไรดี; ในที่สุดก็มามองเห็นว่า ข้อ
ที่ท่านทั้งหลายส่วนมากไม่เข้าใจในธรรมะอันลึก ซึ่งแสดง
อยู่แล้วเป็นอันมาก, ได้ยินได้ฟังกันอยู่เป็นอันมากก็ยังไม่
เข้าใจ. เกิดความสงสัยขึ้นว่า ข้อนี้เป็นเหตุไร, คั่นไปคั่นมา
ในที่สุดก็พบว่าเนื่องด้วยคนเราโดยมาก รู้แต่ภาษาธรรมดา
คือภาษาชาวบ้านพูด หรือเรียกว่า “ภาษาคนธรรมดา”
ไม่ค่อยจะรู้ “ภาษาของธรรมะ” และไม่เคยคิดว่ามีภาษา
อีกภาษาหนึ่งซึ่งแตกต่างกัน แทบจะตรงกันข้ามหรือตรง
กันข้ามก็มี; นั่นเป็นภาษาธรรมะ.

จงกำหนดจดจำไว้ให้ดีกว่า ภาษาคนนั้นเป็นอย่างหนึ่ง, ภาษาธรรมะนั้นเป็นอย่างหนึ่ง : ภาษาคนก็คือภาษาโลก ๆ, ภาษาของคนที่ไม่รู้ธรรมะ พุดกันอยู่ตามประสาคนที่ไม่รู้ธรรมะนี้เรียกว่าภาษาคน; ส่วนภาษาธรรมะนั้นเป็นภาษาที่ “คน” เหมือนกัน, แต่ว่าได้เห็นธรรมะในส่วนลึก หรือเห็นธรรมะที่แท้จริง แล้วพุดไปด้วยความรู้สึกอันนั้นจึงเกิดเป็นภาษาธรรมะขึ้นมา : ไม่เหมือนภาษาคน, นี้เรียกว่าภาษาธรรมะ.

ภาษาจึงมีอยู่เป็น ๒ ภาษา : คือภาษาธรรมะอย่างหนึ่ง, ภาษาคนอย่างหนึ่ง; ภาษาคนนั้นเอาไปตามทางของวัตถุ ตามทางที่รู้สึกได้ตามคนธรรมดารู้สึก และอาศัยวัตถุเป็นพื้นฐาน, ไม่ได้อาศัยธรรมะเป็นพื้นฐาน จึงพุดแต่เรื่องวัตถุ พุดแต่เรื่องโลก พุดแต่เรื่องที่ได้เห็นได้ด้วยตาตามธรรมดาสามัญชน. ส่วนภาษาธรรมะนั้น เป็นไปในทางนามธรรมที่ไม่เห็นตัว : ไม่เนื่องด้วยวัตถุ, ต้องมีปัญญาเห็นนามธรรมเหล่านั้นแล้ว จึงจะพุดเป็น และให้ความหมายเป็น จึงพุดกัน

อยู่แต่ในหมู่ผู้เห็นธรรม; นี่เป็นภาษาธรรมะ ภาษานามธรรม
ที่เหนือไปจากวัตถุ.

ถ้าพูดอย่างภาษาสมัยใหม่นี้ก็จะพูดว่า : เป็นภาษา
ทาง Physics ซึ่งอาศัยวัตถุเป็น Physical way of Speaking
คือพูดไปตามแบบตามวิธีของฝ่าย Physics; ที่นี้ที่ตรงกัน
ข้ามนั้นเป็น Meta-physics คือนอกเหนือที่วิชา Physics
จะเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยได้ อย่างนี้เรียกว่า Meta-physics,
มีวิธีพูดเป็น Meta-physical way of Speaking ของมันเอง.
ฉะนั้นเรียกสั้น ๆ ว่ามีภาษา Physics, กับภาษาที่เหนือ
Physics.

ภาษา Physics ก็คือภาษาโลก-ภาษาคน ที่พูดกันอยู่
ตามธรรมดา ที่อาศัยวัตถุเป็นพื้นฐาน; ส่วนภาษา Meta-
physics ต้องอาศัยนามธรรมเป็นพื้นฐาน, ต้องเคยรู้ต้องเคย
ศึกษาต้องเคยเข้าใจ ไม่ต้องอาศัยวัตถุเป็นพื้นฐาน, แต่อาศัย
นามธรรมพวก abstract ต่าง ๆ เป็นพื้นฐาน; หวังว่าท่าน

คงจะเข้าใจในความแตกต่างของภาษาคนกับภาษาธรรมะ
ขึ้นบ้างแล้ว

อาตมาจะชี้ต่อไปว่า เพราะรู้แต่ภาษาคนนี่เอง, ไม่รู้
ภาษาธรรมะ จึงฟังธรรมะแท้ๆ ไม่เข้าใจ : คือธรรมะใน
ชั้นสูง ธรรมะในชั้นโลกุตตระ ที่ดับทุกข์ได้จริงนั้น ฟังไม่
เข้าใจ, เพราะรู้แต่ภาษาคน ไม่รู้ภาษาธรรมะ. ที่นี้เพื่อจะ
เปรียบเทียบให้เห็น ก็ต้องยกมาทั้งภาษาคน และภาษา
ธรรมะ ควบคู่กันไปทีเดียว, ขอให้สนใจในนิกเขปบทที่ยก
ขึ้นไว้ข้างต้นว่า :

อปฺปมตฺโต อุโภ อตฺถเ อธิคฺคณฺหาติ ปณฺทิตฺโต – ผู้ที่
เป็นบัณฑิตเป็นผู้ไม่ประมาท ย่อมถือเอาอรรถทั้งหลาย
ทั้งสองได้

อตฺถาภิสฺมยา อีโร ปณฺทิตฺโตติ ปวฺจุจฺติ – เป็นคน
ฉลาดรู้พร้อมซึ่งอรรถทั้งหลายแล้ว เขาก็เรียกว่าเป็นบัณฑิต.

นี่เป็นหลักทั่ว ๆ ไป ที่จะใช้ในทางธรรมะชั้นสูงก็ได้
ชั้นต่ำก็ได้ แม้จะใช้กับเรื่องภาษาพูดก็ได้, เพราะมีคำจำกัด
ชัดอยู่ว่า อุโก อตุเถ ซึ่งความหมายทั้งสอง หรือซึ่งอรรถะ
ทั้งสอง; ถ้าเป็นคนฉลาดต้องถือเอาความหมาย หรืออรรถะ
ได้ทั้งสองฝ่ายหรือสองอย่าง, ไม่ใช่ถือเอาได้แต่อย่างเดียว
เช่นถือเอาแต่ความหมายในทางภาษาคนได้, แต่ไม่ถือเอา
ความหมายในทางภาษาธรรมะได้ : อย่างนี้ก็ต้องเรียกว่า
ไม่ใช่บัณฑิต, ไม่ใช่คนฉลาด เพราะพระพุทธเจ้าท่านได้ตรัส
ไว้ว่า ถ้าเป็นคนฉลาดต้องถือเอาอรรถะทั้งหลายได้ทั้งสอง
ฝ่ายนั่นเอง. เราต้องเป็นคนไม่ประมาท ขยันศึกษา ถือเอา
อรรถะทั้งสองฝ่ายให้ได้, คือทั้งฝ่ายภาษาคนและฝ่ายภาษา
ธรรม ซึ่งจะได้เปรียบเทียบให้เห็นต่อไป ขอให้ตั้งใจฟังให้ดี
สักหน่อย.

เพราะรู้แต่ภาษาคนนี่เอง,
ไม่รู้ภาษาธรรมะ
จึงฟังธรรมะแท้ๆ ไม่เข้าใจ

คำว่า “พุทธะ”

คำแรกที่อาตมาจะยกเอามาเป็นตัวอย่าง ก็คือคำว่า **“พุทธะ”**; คำว่าพุทธะก็แปลว่าพระพุทธรเจ้า ท่านทั้งหลาย ก็รู้ดีอยู่แล้ว : พุทธะในภาษาคน หมายถึงองค์พระพุทธรเจ้า เนื้อหนังของท่าน ร่างกายของท่านที่เกิดในประเทศอินเดีย เมื่อสองพันกว่าปีมาแล้ว นิพพานแล้ว เฒ่าไหม้ไปหมดแล้ว นั่นพุทธะภาษาคน.

ส่วนพุทธะภาษาธรรมนั้น หมายถึงตัวธรรมะแท้ที่ พระพุทธองค์ตรัสว่า : ผู้ใดเห็นธรรมะ ผู้นั้นเห็นตถาคต, ผู้ใดเห็นตถาคต ผู้นั้นเห็นธรรมะ; ผู้ที่ไม่เห็นธรรมะนั้นแม้ จะจับจีวรของตถาคตอยู่แท้ ๆ ก็ไม่ชื่อว่าเห็นตถาคตเลย. ลองคิดว่าธรรมะในที่นี้คืออะไร?

ธรรมะในที่นี้คือ สิ่งที่เป็นนามธรรมไม่เป็นตัวเป็นตน, ไม่ใช่เนื้อหนัง; แต่พระพุทธรเจ้าท่านตรัสว่า นั่นแหละคือ

ตัวตถาคต องค์ตถาคต : ผู้ใดเห็นธรรมะ ผู้นั้นเห็นตถาคต, ผู้ใดเห็นตถาคต ผู้นั้นเห็นธรรมะ, ไม่เห็นธรรมะก็ชื่อว่าไม่เห็นตถาคต! เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าในภาษาธรรมะนั้นคือตัวธรรมะที่ทำให้บุคคลให้เป็นพระพุทธเจ้า : คือว่าถ้าเห็นแล้วจึงจะได้ชื่อว่าเห็นพระพุทธเจ้าตัวจริง; เห็นแต่เนื้อหนังของท่าน ไม่ชื่อว่าเห็นพระพุทธเจ้า และไม่สำเร็จประโยชน์อะไร.

คนเป็นอันมากในครั้งพุทธกาลไม่ชอบพระพุทธเจ้าดำพระพุทธานุภาพ ทำร้ายพระพุทธเจ้าก็มี : นั้นเขาเห็นเนื้อเห็นตัวท่าน, ก็ไม่เข้าใจท่าน เพราะนั่นเป็นพระพุทธเจ้าส่วนเปลือก ส่วนภาษาคน; พระพุทธานุภาพเนื้อแท้-ภาษาธรรมะนั้นคือธรรมะในจิตใจของท่าน ที่ทำให้บุคคลเป็นพระพุทธเจ้าขึ้นมา, อย่างที่พระพุทธองค์ตรัสว่า “ผู้ใดเห็นธรรมะ ผู้นั้นเห็นเรา, ผู้ใดเห็นเรา ผู้นั้นเห็นธรรมะ” นี่คือพระพุทธเจ้าในภาษาธรรมะ.

หรืออีกอย่างหนึ่งพระพุทธองค์ตรัสว่า “ธรรมวินัยที่ได้แสดงแล้ว บัญญัติแล้ว นั้นจักอยู่เป็นศาสดาแห่งพวกเธอทั้งหลายในกาลเป็นที่ล่วงลับไปแห่งเรา” : หมายความว่า พระพุทธเจ้าองค์แท้นั้นไม่ได้ดับหายไป ไม่ได้สูญไป, ดับหายไปแต่ร่างกายหรือเปลือก; พระศาสดาองค์แท้ คือธรรมวินัยนั้นยังอยู่, อย่างนี้ก็เรียกว่าเป็นพุทธเจ้าในภาษาธรรมะ.

สรุปความก็ว่า พระพุทธเจ้าภาษาคนนั้น หมายถึงตัวคน; พระพุทธเจ้าภาษาธรรมะนั้น หมายถึงธรรมะที่ทำความเป็นพระพุทธเจ้า.

คำว่า “ธรรม” หรือ “ธมฺม”

ที่นี้ก็มาถึงคำที่สอง คือคำว่า “ธรรม” หรือ “ธมฺม” :

พระธรรม. คำว่า พระธรรม ภาษาเด็ก ๆ ก็หมายถึงพระคัมภีร์ หนังสือค้นหา ที่เรียกกันว่าพระธรรมอยู่ในตู้, หรือว่าเสียงที่ใช้แสดงธรรม ดังที่กล่าวออกเสียงอยู่เดี๋ยวนี้ ว่านี่คือตัวธรรม : พระคัมภีร์เป็นตัวธรรม, เสียงเทศน์เป็นตัวธรรม อย่างนี้เป็นต้น; ธรรมะอย่างนี้มันเป็นภาษาคน ภาษาคนโง่, ภาษาคนที่ยังไม่เห็นธรรมะ เรียกว่าภาษาคน

ธรรมะในภาษาธรรม นั่นก็คือ **ธรรมะที่เป็นอันเดียวกันกับพระตถาคต** : ผู้ใดเห็นธรรมะ ผู้นั้นเห็นตถาคต, ผู้ใดเห็นตถาคต ผู้นั้นเห็นธรรมะ; ธรรมะจริงในภาษาธรรมะนั้นอยู่นู้นั้น.

หรือถ้าจะให้จำแนก คำว่า “ธรรม” ในภาษาบาลีนั้น : หมายถึงสิ่งที่ละเอียด ลึกซึ้งหลายอย่าง หลายประการ

รวมกันที่เรียกว่าธรรมชาติ ; ไม่มีเวลาที่จะจาระไนโดย
รายละเอียด จะกล่าวแต่หัวข้อว่า :-

ตัวธรรมชาติแท้ๆ นั้นก็เรียกว่าธรรมะ.

กฎเกณฑ์ของธรรมชาตินั้น ก็เรียกว่าธรรมะ.

หน้าที่ที่มนุษย์จะต้องประพฤติให้ถูก ให้ต้องตามกฎ
ของธรรมชาตินั้นก็เรียกว่าธรรมะ.

ผลอันใดเกิดขึ้นมาจากการประพฤติปฏิบัติถูกต้อง
ตามธรรมชาตินั้น ก็เรียกว่าธรรมะเหมือนกัน.

ธรรมะมีความหมายกว้างขวางอย่างนี้ ไม่ใช่เป็นเพียง
หนังสือ คัมภีร์ไบเบิล หรือ เสี่ยงเทศน์.

คำว่า ธรรมะ ในภาษาธรรม : หมายถึงนามธรรมที่
เป็นธรรมะที่กว้างขวาง ที่ลึกซึ้ง ที่หมายถึงทุก ๆ สิ่ง que เข้าใจ
ได้ยากก็มี เข้าใจได้ง่ายก็มี

คำว่า “สังฆะ” หรือ “พระสงฆ์”

ทีนี้ คำถัดไป คำว่า “สังฆะ” หรือ “พระสงฆ์” : คำว่าพระสงฆ์ในภาษาคน หมายถึงตัวนักบวชเหลือง ๆ แดง ๆ เพ่นพ่านทั่ว ๆ ไป นี่คือพระสงฆ์ในภาษาคน, ภาษาคนโง่ที่ยังไม่เห็นธรรมะ. ส่วนพระสงฆ์ในภาษาธรรมะนั้น หมายถึงธรรมะอีกเหมือนกัน : คือธรรมะหรือคุณธรรม ทุกชั้นทุกตอนที่มีอยู่ในจิตใจของนักบวชผู้มีคุณธรรม ; นักบวชคนไหนมีคุณธรรมอยู่ในใจ ไม่ใช่เป็นนักบวชแต่เปลือก : คุณธรรมที่มีอยู่ทุกชั้นทุกตอนในจิตใจของนักบวชนั้น เรียกว่าพระสงฆ์, พระสงฆ์ ภาษาธรรมะก็หมายถึงคุณธรรม หรือพระธรรมอีกเหมือนกัน.

พระสงฆ์ ภาษาคนหมายถึงตัวนักบวช, พระสงฆ์ ภาษาธรรมะ หมายถึงคุณธรรมที่มีอยู่ในจิตใจของคน ; อย่างที่เราเรียกว่าพระสงฆ์มี ๔ : โสดา, สกิทาคา, อนาคา, และพระอรหันต์. นี่ก็หมายถึงคุณธรรม ไม่ได้หมายถึง

ตัวคน, เพราะเปลือกหรือตัวคนนั้น มันเหมือน ๆ กันหมด
ไม่ว่าของใคร : มันผิดกันแต่คุณธรรมในใจที่ทำให้เป็น
พระโสดา, สกิทาคา, อนาคา, และอรหัตต์ขึ้นมา; เรารู้จัก
พระสงฆ์ในภาษาธรรมกันเสียบ้าง.

คำว่า “ศาสนา” หรือ “พระศาสนา”

ที่นี้ก็มาถึงคำว่า “ศาสนา” หรือ “พระศาสนา” : คำว่าศาสนาในภาษาคน หรือภาษาคนโง่นั้น หมายถึงโบสถ์ วิหาร เจดีย์ ผ้า-กาสาวพัสตร์เหลืองอร่ามไปหมด; มีเจดีย์ สะพรั่งไปหมด มีโบสถ์สะพรั่งไปหมดก็ว่า “พระศาสนาเจริญแล้วเว้ย!” นี่พระศาสนาในภาษาคน.

ส่วนคำว่า ศาสนาในภาษาธรรมะนั้น หมายถึงตัว ธรรมะที่แท้จริง ที่เป็นที่พักแก่มนุษย์ได้จริง : ธรรมะใดเป็นที่พักแก่มนุษย์ได้จริง ดับทุกข์ให้แก่มนุษย์ได้จริง ธรรมะนั้นคือศาสนา—คือสิ่งที่เรียกว่าศาสนาในภาษาธรรมะ; ถ้า ศาสนาเจริญ ก็หมายความว่ามีความว่ามีคุณธรรมที่ดับทุกข์ได้จริงแพร่หลายทั่วไปในหมู่มนุษย์, นี่เรียกว่าศาสนาเจริญ. ไม่ใช่เพียงแค่รุ่งเรืองไปด้วยผ้ากาสาวพัสตร์ แล้วก็จะเรียกว่าศาสนาเจริญก็หาไม่!

ศาสนาภาษาคน หมายถึงโบสถ์ วิหาร เจดีย์ ผ้า
กาสาवพัสดุ์ เป็นต้น; ศาสนาภาษาธรรมะ หมายถึงธรรมะ
ที่เป็นที่พึ่งแก่มนุษย์ได้จริง.

หรือ จะเขยิบให้ใกล้เข้ามาอีกหน่อยหนึ่ง คำว่าศาสนา
แปลกันว่า คำสั่งสอน; คนโดยมากก็เอาคำสั่งสอนเป็นตัว
ศาสนา, ถ้ามีการเรียนการสอนกันเจริญแล้วก็เรียกว่าศาสนา
เจริญ นี่ก็ถูกเหมือนกัน แต่น้อยเกินไป : คือถูกแต่ตามตัว
หนังสือ! ศาสนาที่แปลว่า คำสั่งสอนนี้เป็นภาษาคนไม่ใช่
ภาษาธรรมะ.

ศาสนาที่เป็นภาษาธรรมะนั้น คือ ตัวพรหมจรรย์
คือการประพฤติปฏิบัติลงไปจริง ๆ ตามทางธรรม : เป็น
พรหมจรรย์ที่มีความงดงามในเบื้องต้น, พรหมจรรย์ที่มี
ความงดงามในท่ามกลาง และพรหมจรรย์ที่มีความงดงาม
ในเบื้องปลาย; เหมือนที่พระพุทธเจ้าท่านตรัสส่งภิกษุ ๖๐ รูป

ภาษาคน ภาษาธรรม

พุทธทาสภิกขุ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

พุทธทาสภิกขุ.

ภาษาคน ภาษาธรรม.-- กรุงเทพฯ : บুদ্ধ ไม้, 2569.

160 หน้า.

1. พุทธศาสนา -- คำสั่งสอน. I. ชื่อเรื่อง.

294.34

ISBN 978-616-14-0726-1

พิมพ์ครั้งที่ ๑

: มกราคม ๒๕๖๙

ผู้ก่อตั้ง

: บัญชา เฉลิมชัยกิจ

ที่ปรึกษา

: คณิต นนทเปารยะ

สงวนศรี ตรีเทพประติมา

บรรณาธิการบริหาร

: วรุตม์ ทองเชื้อ

บรรณาธิการ

: สติมา บุตรกีปรีชา

บรรณาธิการผู้ช่วย

: เบญญาภรณ์ นิลประพันธ์ สรินรัตน์ ภู่อรัส

ออกแบบปก

: KDO Studio

ศิลปกรรม

: ยุพา แจ่มสุข

ฝ่ายบริหารงานพิมพ์

: สุรินทร์ บุระณา

ฝ่ายขาย

: มนูญชา ศิริวงษ์ อุดร ปัญญาชัย

ฝ่ายการตลาด

: ชวิน เฉลิมชัยกิจ อัครคุณัฐ ชุมนุช

จัดพิมพ์ : สำนักพิมพ์สุขภาพใจ

จัดจำหน่าย : บริษัท บুদ্ধ ไม้ จำกัด

๒๑๔ ถ.พระราม ๒ ซอย ๓๘ บางมด จอมทอง กรุงเทพฯ ๑๐๑๕๐

โทรศัพท์ ๐-๒๔๑๕-๒๖๒๑, www.booktime.co.th

คลิกสั่งซื้อได้ที่

@booktime

ภาษาคน ก็คือภาษาโลกๆ ภาษาของคนที่ไม่รู้ธรรมชาติ
ส่วนภาษาธรรมะนั้น เป็นภาษาที่คนเหมือนกันพูด
แต่ว่าได้เห็นธรรมะในส่วนลึก
หรือเห็นธรรมะที่แท้จริง
แล้วพูดไปด้วยความรู้สึกอันนั้น
จึงเกิดเป็นภาษาธรรมะขึ้นมา

หนังสือติดมือ ธรรมะติดใจ ใช้ได้ทันเวลา

สุภาพใจ

 SukkhapabjaiPUB

AA0370 ภาสกรและปรีชญา

กดจองอ่าน

www.booktime.co.th

95.-

 booktime